

ŚWIERZB

Jakie są cele tej ulotki?

Ulotka ta została sporządzona, aby dostarczyć szczegółowych informacji o chorobie o nazwie świerzby (ang. *scabies*). Wyjaśnia czym jest to schorzenie, jakie są jego przyczyny, jak można mu przeciwdziałać i gdzie znaleźć więcej informacji na ten temat.

Co to jest świerzby?

Świerzby to często spotykana choroba skóry objawiająca się intensywnym swędzeniem, wywoływana przez roztocza świerzbowca ludzkiego. Może dotykać osoby w każdym wieku, ale najczęściej spotykana jest u osób młodych lub w podeszłym wieku.

Co jest przyczyną świerzby?

Roztocza świerzbowca są to małe pasożyty, mniejsze niż główka od szpilki. Są zwykle przenoszone przez bezpośredni kontakt skóry ze skórą osoby zarażonej, a bardzo rzadko za pośrednictwem przedmiotów takich jak ubrania lub pościel. Zwierzęta domowe nie są nosicielami. Osoby zarażone świerzby mają przeciętnie około tuzina dorosłych osobników na swojej skórze, ale u niektórych osób liczba ta może być o wiele większa. Brak higieny nie jest przyczyną świerzby. W rzadkich przypadkach, u pacjentów z obniżoną odpornością, w podeszłym wieku i w złym stanie zdrowia może wystąpić typ świerzby zwany świerzby norweskim (*crusted scabies*). Ten typ świerzby charakteryzuje się obecnością tysięcy roztoczy świerzbowca na skórze i jest niezwykle zaraźliwy.

Czy świerzby jest chorobą dziedziczną?

Nie, ale często występuje u kilku członków rodziny jednocześnie.

Jakie są objawy świerzbu?

Głównym objawem świerzbu jest swędzenie, które zwykle rozpoczyna się po około miesiącu od zarażenia się roztocami. Swędzenie odczuwa się na tułowie i kończynach, a zazwyczaj nie na głowie ani szyi (za wyjątkiem małych dzieci). Swędzenie często staje się bardziej intensywne w nocy, kiedy kładziemy się do łóżka. Często kilka osób w tej samej rodzinie oraz ich znajomi zaczynają odczuwać swędzenie mniej więcej w tym samym czasie.

Jak wygląda świerzb?

Zmiany skórne powodowane przez świerzb składają się z zadrapań i czerwonych złuszczeń skóry; w późniejszym okresie może dojść do infekcji i wystąpienia niewielkich ropnych wyprysków. Bardzo często na całym ciele występuje wysypka podobna do egzemy (*eczema*) czyli zapalenia skóry (*dermatitis*). Swędząca wysypka pokrywa większość powierzchni skóry, ale same roztocza występują głównie w przestrzeniach między palcami i na wewnętrznych stronach dłoni, nadgarstkach, kostkach i podszwach stóp. Roztocza świerzbowca drążą norki w tych partiach skóry, aby składać jaja. Norki mają wygląd niewielkich szarawych linii na skórze. Dorosłe osobniki mają niewielkie rozmiary (około 0,4 mm długości) i można je dostrzec przez szkło powiększające jako ciemną plamkę na końcu wydrążonej norki. W świerzbie norweskim wysypka może przypominać łuszczycę i nie powodować tak intensywnego swędzenia.

Jak diagnozowany jest świerzb?

Lekarz jest zazwyczaj w stanie postawić diagnozę na podstawie wywiadu i zbadania zmian skórnych. Można też pobrać skrawki z nor świerzbowca i zbadać pod mikroskopem, aby stwierdzić obecność roztoczy i ich jaj.

Czy świerzb można wyleczyć?

Nieleczony świerzb może trwać miesiącami, a nawet latami, ale po zastosowaniu odpowiedniego leczenia, objawy zanikają szybko i całkowicie. Po zabiciu wszystkich roztoczy przy pomocy leków, swędzenie zazwyczaj utrzymuje się jeszcze przez kilka tygodni.

Jak należy leczyć świerzb?

Aby wyleczyć świerzb należy:

1. Wyleczyć zainfekowanego świerzbem pacjenta.

2. Upewnić się, że pacjent i osoby mające z nim kontakt nie zarażą się ponownie. Oznacza to, że wszyscy członkowie rodziny oraz partnerzy seksualni pacjenta muszą w tym samym czasie poddać się leczeniu, bez względu na to czy odczuwają objawy swędzenia czy nie.

Istnieje kilka skutecznych preparatów stosowanych w leczeniu świerzbu. Produktami najczęściej stosowanymi w Wielkiej Brytanii są *permethrin* i *malathion*. Warto sprawdzić czy przepisany przez lekarza preparat jest przeznaczony specjalnie do zwalczania świerzbu, ponieważ oba te preparaty dostępne są w kilku wersjach, a niektóre z nich skuteczne są wyłącznie w zwalczaniu wszy głowowych (*head lice*). Lekarz może polecić inne preparaty dla kobiet w ciąży lub karmiących piersią oraz dla niemowląt.

Należy zastosować się ściśle do instrukcji opracowanych dla danego leczenia; instrukcje te będą się opierały na następujących zasadach:

- Roztocza mogą znajdować się każdej partii skóry, leczenie należy więc zastosować na całym ciele od szyi w dół u osób dorosłych (a u dzieci również na skórze głowy), a nie tylko na miejscach swędzących.
- Preparat należy pozostawić na ciele i nie zmywać go przez co najmniej 12 godzin.
- Po umyciu rąk należy ponownie zastosować preparat leczniczy na skórze rąk.
- Tydzień po zastosowaniu preparatu leczniczego należy go zastosować jeszcze raz, aby zabić roztocza, które wylęgły się z jaj po pierwszym leczeniu.
- Aby pozbyć się roztoczy z pościeli i odzieży wystarczy je raz wyprać.
- Wzięcie kąpieli przed zastosowaniem leczenia nie jest konieczne.

Jeśli świerzb okaże się oporny na leczenie lub jeśli jest to świerzb norweski, lekarz może przepisać leczenie doustne o nazwie *ivermectin*, zwykle w formie dwóch dawek tabletek branych w odstępie tygodnia.

Natomiast u osób, które zaraziły się świerzbem od partnera seksualnego, lekarz może zbadać czy jednocześnie nie wystąpiło zarażenie innymi chorobami.

Jaka jest moja rola?

Jeśli będziesz postępować zgodnie z otrzymanymi instrukcjami, świerzb zostanie skutecznie wyleczony. Upewnij się również, że wszystkie osoby z twojego bliskiego otoczenia zastosowały leczenie w tym samym czasie co Ty. Niestety przypadki ponownego zarażenia się świerzbem są częste.

Gdzie można uzyskać więcej informacji na temat świerzbu?

W internecie:

<http://www.aad.org/dermatology-a-to-z/diseases-and-treatments/g---t/scabies>
www.medinfo.co.uk/conditions/scabies.html

Celem tej ulotki jest przedstawienie poprawnych informacji na dany temat w oparciu o zgodność poglądów przedstawicieli Brytyjskiego Stowarzyszenia Dermatologów (British Association of Dermatologists): jej zawartość natomiast może czasami różnić się od porady uzyskanej od lekarza.

Czytelność treści ulotki została poddana ocenie przez Zespół recenzentów ulotek informacyjnych dla pacjentów Brytyjskiego Stowarzyszenia Dermatologów.

BRYTYJSKIE STOWARZYSZENIE DERMATOLOGÓW
ULOTKA DLA PACJENTA
DATA POWSTANIA ULOTKI: SIERPIEŃ 2004
DATA AKTUALIZACJI ULOTKI: MAJ 2010, WRZESIEŃ 2013
DATA PRZEGLĄDU: WRZESIEŃ 2016

